YARALI BADEM AĞACI

AYŞE ÜNÜVAR

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN / otukennesriyat

YAYIN NU: 1991
KÜLTÜR SERİSİ: 1025

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-545-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

İstanbul- 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Ayşe Ünüvar: Ayşe Ünüvar, Küpe Dağı eteklerinde leblebi kokulu, Seydişehir'de doğdu. Lisansını Felsefe, yüksek lisansını Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında tamamlayarak öğretmenlik mesleğine başladı.

Yüreğime Cemre Düştü, Kör Kalbe Aşk Dokunmaz, Bekleyiş, Kuşlar da Düş Görür adlı dört romanı, *Cebimdeki Fesleğen*, *Hikâyemin İncindiği Yerdeyim* adlı iki de öykü kitabı bulunmaktadır.

Ağaçlarla susmayı, sularla akmayı, dağlarla durmayı ve kalbiyle bakmayı düstur edinen yazar; bilenlere, erenlere, gelip de geçmeyenlere hürmeten karşısına çıkan her hikâyeyi şifadan saydı. Şifa ki müderris dedesinden kalan kalemin tükenmeyen mürekkebiydi…

İÇİNDEKİLER

BAŞKA UZAK KİMSESİZ BİR YER • 11
BEY BEĞENDİ • 19
LEYLEK AHDİ • 23
OTUZ TAŞ • 29
BİR BUĞDAY GÜNÜ • 37
ISLAK CEVİZ YAPRAĞI KOKUYORMUŞ DENİZ • 43
YARAYI DUVARA SOR • 49
KIZ BOĞAN ÇİÇEĞİ • 55
YARALI BADEM AĞACI • 63
KARADUT ÇIKMAZI • 71
GÖĞEM RENGİ • 77
NE YOLA NE YERE BAKAMADAN GEÇİP GİDENLER • 83
AYNALARIN SIRRINA YAKLAŞMAK • 89
KADINSAN • 95
AYVALAR SARARDIĞINDA DÜŞERMİŞ
HAZAN GÖNLÜNE HÜZÜN • 103
MÜZEYYEN • 109
TAŞIN GÖNLÜNE VURANLAR • 115
ÖTELERİN ÖTESİNE VARANLAR • 121
KALANLARA AĞIR GELDİ ÇANTASI • 127
GİDEMEMEKMİŞ OYSA SEVMEK • 135

BAŞKA UZAK KİMSESİZ BİR YER

İçimdeki uzağa yürümeye karar verdim o gün. Eski taş evlerin koynuna saklı fesleğen kokularını geçip, kadife çiçeklerine selam vermeyi ihmal etmeden yaptım bunları. O daracık yola varmak, kelimelerim için anlamlı olacaktı. Öyle hayal ediyordum. Ya da bana öyle geliyordu.

Eskimiş o kadar çok şeyin yanında, suyu kurumuş çayı gördüm önce. Bir mezarlık duruyordu eskisi gibi. Karakavakların bedenleri iyice kalınlaşmış, kararmış, yaprakları koyulaşmıştı. Mezar taşlarını kalın yosunlar kaplamış, bazı isimler silinmiş, aşınmış, taşlar da kırılmıştı. Hiç bilmediğim bu mezarlık beni hep bilmediğim, esirgenen düşüncelere salar da kendimi toplayamazdım. Yine öyle oldu. Eski duvara çıkıp oturdum. Eskiden kuşları ve suyun sesini dinlerdim. Acım geçer, içimdeki bulutlar dağılır, şöyle bir silkelenirdim. Sarmaşıklar olurdu karakavakların böğrüne sarılan. Mavi mavi açarlardı tam bu aylarda. Gelin eteği gibi geniş, mutlu mutlu sallanırlardı titreyen yelde.

Bakındım. O vakit bir serçe kondu hemen yanımdaki ak dikene. Bir barı serçesi. Sahi ötüp duran o kuşlar neredeydi şimdi? Bülbül derdi büyükler. Çaybaşı bülbülü. Barı bülbülü de derdi dedem. Sahi dedem neredeydi ya da babaannem? Hiç unutmam böyle bir aydı. Temmuz. Tam ortası desem de olur yani. Yine buralara kaçmış dar, koyu, gölge barılıkları atlamış, çayda uzun uzun yüzmüş, üzerimizi çakıl taşlarına yatarak kurutmuş, kaybolan terliğimin tekini elime alıp hava kararırken eve varmıştık. Yüzlerimiz korku dolu ama safa yatıp annemden fırça yemekten kurtulmanın yollarını arıyorduk. İki dizi yerde, arkasını balkondaki kazık yastığa dayamış oturuyordu babaannem. Dedem öleli

BEY BEĞENDİ

Yıkık dökük eski eve bakıyordu kadın. Bir derip bir topladı ardından. Çiçekler koydu, kırık camların arkasına saklanmış pencereye. Bir ip gerdi badem ağacıyla söğüt ağacının dallarına. Çamaşır yıkanacaktı birazdan; kirli sırtları, mavi banyo leğenine yığılı kalmıştı çocukların. Sanayi işi bu kapkara yağ elleri. Usta acımaz kıyar, babaları yok arkalarında diye. Varıp bir şey dese olmaz şimdi kadın başına. Hem sırtına şalvarını takıp sanayi çarşısına girecek, yağcının dükkânını soracak, "ikiz oğlanların anasıyım," diyecek. Hâl ehli bir adama rastlarsa dükkânın tarifini alacak ve iki çift laf diyecek ustaya:

"Ersiz buldun tamam da yerme evlatlarımı el yanında."

Anlayacak belki usta. Neme lazım yanına varmadan hâlini demeden hakkında sürüp savurmak doğru değil. Lakin tefe koyarlar adamı. Böyleyken böyle olmuş demezler de her ağızdan bir ağı dökülür. Hem kızar oğlanlar:

"Ne işin var ana! Büyüdük biz, bak ekmek tutar elimiz."

Gitmemeli o hâlde, beklemeli oğlanları. Sıcak tutmalı ibriği, öyle ya ellerindeki motor yağı sürtsen çıkmaz. Ne sabun dayanıyor ne toz elbiselerine. Getirisi kadar götürüsü var ama neyse. Çalışsınlar bakalım. Adam olsunlar. Ama yanağında beş parmak izi nasıl da belliydi dün. Sordum söylemedi küçük. Abisini sıkıştırdım o da tek laf ettirmedi ustasına. Abisi dedimse değil. Bilmem kaç dakika araları var. Neymiş, babaları onu ustasına emanet etmişmiş.

Neyse çok laf ettim, varıp çiçek gibi yıkayayım çamaşırları. Orta odaya adımlayıp sedirin önüne çiçekli sofra örtüsünü yayayım. Bir pilav koyayım, yanına turşu da çıkarayım. Küçük pek sever lahana turşusunu. Büyük de yufka

OTUZ TAŞ

Okul yolunun üzerinde evleri vardı, küçük bir dolma ev, çatı katı sıvasız tuğladan. Önüne ekili iki can erik, bir ayva ağacı geniş salon camını perdeler, içeriyi göstermezdi. Abisi kötü hastalıktan ölmüş derlerdi, inanmazdım ben. Ayten; sarı gür saçlı, kolları boğum boğum bir çocuktu. Gözleri! En çok gözleri anlatırdı içini, mavi bir su akardı oradan ağrı; derin parlak ama her daim hüzün yumağı. Babası babamla aynı fabrikada işçiydi. Dört kardeşlerdi, üç kalmışlardı; mahalleye gelmeden ölmüştü en büyükleri.

Öğretmen hayat bilgisinden bir ödev vermişti bir gün. Ayten tamam edemedi diye kızmış, şeddeli bir tokat savurmuştu. Hiç unutmam, ağlamadı kız, sıktı kendini. Derin mavi gözlerinin arkası dolu dolu oldu ama akmadı yaş, zorladı akıtmadı. O gün sarılmıştık Ayten'le. Bir daha hiç görmedim onu, haberlerini hep duydum ama. İlkokuldan sonra okula devam etmedi Ayten. Yaşıtım tüm kızlar gibi önce dikiş nakış, örgü, tel kırma, boyama, kırk yama kurslarına gidecek sonra biraz ara verip "evde dünür bekleyecek," diye konuşuldu mahallenin dedikodu tayfası tarafından.

Hasılı okumadı Ayten! Oysa kır bıyıklı, uzun boylu öğretmenimizin sorularına en çok o cevap verir, en düzenli defteri o tutar, hokkasını hiç yanından ayırmaz, mürekkebi hep siyah kullanırdı. Ben hep unuturdum babamın aldığı dış yüzü sarı hokkayı da onunkine batırırdım divit kalemi. Hayır demez, kıskanmaz, vermemezlik etmez, derin su gibi bakardı.

İçim dinlenirdi o bakınca. Mor bir hırkası vardı, beyaz renkten dantel gidilmişti kollarına. Annesi örmüş, "sana da

BİR BUĞDAY GÜNÜ

Arasta çarşısının köşesindeki manifaturacıya girince gözleri fal taşı gibi açılır, büyük avuçlarını birbirine vura vura sevinirdi. Ayaklarına her zaman büyük gelen gisleved lastiklerini haldur huldur sürüyerek dükkândaki sobanın yanı başına kıvrılmış iskemleye buyur edilmeden oturur, kimsenin hoşbeşini beklemezdi. Fıldır fıldır dönmeye başlayan gözlerini önce tavana en yakın rafa diker ve rengi güneş gibi açan çiçeklerle bezeli basma pazen toplarını gösterip gösterip ayağını yere vururdu. Konu komşu, hısım akraba şöyle biraz çekinerek:

"Destur bilmez, azıcık melcemedir," diye söylenirlerdi dükkân sahibine.

Güngörmüş, hâl bilmiş, evvel zaman adamı, ekâbir Fakı amca:

"Onun size ziyanı yok hanımlar, bir nasibi var besbelli biz kapısında," der ve üşenmeden hangi basmadan entari diktirmek istediğini uzun uzun sorar, indirir, keser, biçer, katlar ve tezgâha koyardı.

Gıcır gıcır parlayan cam tezgâhın üzeri bayram öncesi dolar taşar; kimi entarilik basma, kimi şalvarlık pazen, kimi eteklik emprime, kimi gömleklik saten alırken onun gözü hiç inmezdi raflardan.

İşte yine manifaturacıda almıştı soluğu Hayriye. Sobanın tam karşısında bulunan atadan kalma rafta genellikle yeni model pazenler, dükkânın sağ kolundaki raftaysa eskiden kalma, belki de geçen yılın pazen ve basmaları rengârenk dururdu toplarda. Onlara hiç bakmadı, onun gözü hep en yeni en parlak kumaşlardaydı. Çay geldi sonra, Fakı amca çay söylemişti müşterilerine. Kadın kısmısı çayı hö-

ISLAK CEVİZ YAPRAĞI KOKUYORMUŞ DENİZ

Bu sabah geçtim o evin önünden. Kasımpatılara rüzgâr değmiş, biraz da yağmur vurmuş olmalı ki yana yıkıklardı. "Mılığı yıkık," derdi babaannem görseydi. Bir anlamda morali bozuk, çehresi düşmüş anlamı taşır bu laf bizim buralarda.

Çehresi düşüktü en son gördüğümde Münire'nin. Münire, okul arkadaşım. Ortaokulu üçe kadar okuduk okumadık, kaçtı gitti o. Oysa dersleri iyi, kafası yerden kalkmaz bir kızdı. Evleri, bu sabah önünden geçtiğim evde otururlardı işte. Okul kapısı ile karşı karşıya olduğundan 10 dakikalık teneffüste bile onların evine koşar, yatalak dedesinin elini öperdik. Küçük bir bahçe vardı evin arkasında. Kışın kış çiçeği, yazın yaz çiçeği olurdu. Annesi çok maharetli kadındı. Öğle araları her gün Münire ile beraber bizi de yemeğe çağırır, kuzine sobasına patates, son kalan patlıcan biberleri atar:

"Yazın sonu, güz bereketi kızlar bunlar. Bağ bahçenin sonuna yetişende ayrı bir lezzet olur. Buncağızlara bu tadı veren güz kırağısıdır. Kasımda böğrüne kırağı düşen sebze meyve tadından yenmez. En güzel tadı da kabağa bırakır kırağı. 'Güz kabağı,' der pazara inen yaşlı dedeler bile, hanımları evden tembih eder çünkü; 'aman ha kırağı yemiş olsun kabaklar.' İşte bu kabağa bir damla su dökmeye bile lüzum olmaz pişerken. Bir sulanır bir sulanır bu kabak sormayın gitsin. 'O suda şifa var,' der büyükler. Ondan sebep marazlı doğan çocuklara bal yerine yedirilir bu meretin suyu, ekmek basıp basıp. Hatta toplanıp saklanır çatılarda, köşk altlarında. Kalanı gideni mala melale 'atın yesin,' derler, he-

YARAYI DUVARA SOR

Küçük, ayakları değmiyor yere. Cümlesi kırık biraz, hep içine atıyor. Uzaklık ona göre değil; ne görürse sarılmak, okşamak, içine katmak istiyor. Gönlündeki hep dilinde. Cümle âlem duysun diyor, kınanacak şeyleri bile. Hoş, kınanacak şeyler geçmiyor hiç içinden ama insanlar kınamayı seviyor. Büyüyünce, bacakları uzayıp boylu boslu bir kız olunca öğrenebilecek mi insanların neden diğerlerine önemli gibi davranıp ama önemsemediğini?

Yanı başında bir kuzine sobası. Üzerinden ibrik, güğüm bir de mavi çinko çaydanlık hiç eksik olmuyor. Güğüme elinizi sokmayın diyor annesi, yemeklere dökülecek su mekruh olmasın, abdest de alınır belki. Susuyor. Munzur elbette ama kimsenin ilgisini çekmek için yapmıyor bunu. Geçen gün Hüseyin amcaların kümesindeki kırmızı gözlü beyaz yavru tavşanı sımsıkı tuttuğunda adamın biraz kızıp ses etmediğini, annesinin ise:

"Deli bu çocuk ya!" dediğini unutmuyor.

Adam hemen ardı sıra tekrar ediyor çünkü lafı:

"Deli deli, belli."

Deli değilim diyor içinden. Sımsıkı sarılmanın neresi delilik bilmiyor? Iğıl ığıl yanan kuzineye sokulup, köşeye, duvarın tavana yakın köşesine bakıyor. Hep bakar oraya. Hâlâ bakar ama bilmez kimse. Duvar ak badanalı. Kireçten başka bir şey kullanılmaz buralarda. Boya moya hak getire bir işçi evine; yok oğlu yok! Yok nedir bilir misiniz der babası hâlâ içinin büyümeyen bir köşesinden? Uzanır, başının altına ablasının nakış kursunda işlediği petrol yeşili topan yastığı koyar ve dalar. Uzaklara değil, duvarın köşesine saklanmış o yaraya bakar, yara da ona bakar. Neden yarılmıştır

KIZ BOĞAN ÇİÇEĞİ

Kedi bağırsağı çiçekleriyle bezeli yoldan geçmeyeli uzunca bir vakit olmuştu. O zaman hayalleri, umutları, geleceğe dair inançları bambaşkaydı… İşte şuracıkta şu iri taşın üzerinde Sıdıka ile oturur, Hülya'yı beklerler; o, asma bezeli merdivenleri sekerek inerken:

"Yine geç kaldın ama," derlerdi.

Gülümser ve:

"Yok yok geç değil, siz erken gelmişsiniz," diye cevap verirdi o da.

Her sabah okul yolundaki bu konuşma, tatlı atışma hiç değişmeden devam eder, okula vardıklarında her biri ayrı sıraya oturup derslerine bir gayretle sarılırlardı.

Okumak, iyi eğitim almak, uzaklara varmak isterdi. Bunu hatırladı oracıkta. Sonra aynı taşa oturup önce Sıdıka'nın sonra da Hülya'nın gelmesini bekledi. Bir adam ineklerini otlatıyordu. Tarla, baştan sona gelin çiçeği gibi bezeliydi. Bu garip çiçek hep beyaz mı açardı? Yok yok! Bu çiçeklerin pembesini de görmüştü konferans için gittiği bir doğu şehrinde. Öyleyse başka renkleri vardı ama çocuk hayalleri bunu hiç kabul etmedi. Bu çiçek hep beyaz açardı. Öyle uzun uzadıya, yerlerde sürünen bir sarmaşık gibi uzar gider, ucu bucağı birbirine dolanır ve çiçeği gramofona benzerdi. Onlarca, belki yüzlerce olurdu bu tarlada. Yüzlerce gramofon başka bir şarkıyı çalar, başka yerlerin ezgisini dile dolar, öylece ayak altında açmazmış gibi başı havaya havaya nefes verir dans ederdi. Açıverdiklerinde aylardan ya temmuzu ya ağustosu vururdu zamanın düşüncesi.

Telefonuna baktı. Ağustos altıyı, yıl iki bin yirmiyi gösteriyordu. Kaç yıl geçmiş, neler değişmiş, arkadaştan öte

YARALI BADEM AĞACI

Biraz dertleştik. Bedenindeki yaraya dair ses etmedi. Yılgın değil aksine ayaktaydı; yılları devirmiş, yaşına rağmen martta çiçek açmış, dal uçlarından sarkan saydam buzullara gönül koymamıştı.

Biraz utansam da derdimi döktüm ona. Böyleyken böyle dedim; kimse anlamıyor beni, yarı yaşıma geldim vakit yine akşam oldu ben dostsuz, cümlesiz, hesaplı zamanların içine esir düştüm. Parmaklıkları yok zamanın ama ben çıkamıyor, yükselemiyor, bağlanamıyorum. Elimi uzattığım her şey telef olup dağılıyor. Bir mutluluk peşine düştüm tam da bu zamanda. Dedim ki güler belki bahtım, açılır umutlar, ilahi kalem zamanı bu ana yazdı belki. Belkilerde kaldı varsaydığım umutlar.

Umut etmek güzeldi, birkaç gün sürdü. Bana öyle uzun öyle güzel öyle baharımsı geldi ki anlatamam. Sabahları dağlara bakarak uyanıyor, dallardaki kuşların ezgilerini dinliyor, dua ediyor ve yaşamı kucaklıyordum. "Sana ne oldu?" dedi kimileri. "İçimde uçan bir şey var," dedim. "Bize de söyle," dediler. Söyledim. Kalbime bir umut koydu yazıcı ve "ben içi içine sığmaz biri olup çıktım," dedim. Demeseydim keşke! Tam da o gün kara kara bulutlar kapladı şehri. Oysa baharıma gıdım kalmıştı. Ağaçlar tomurcuğa durmuş, benimle açmayı bekliyordu ki sabaha karşı bir kar bir boran vurdu şehri. Laleler tomurcuk, sümbüller dikkatte, kardelenler merakta, menekşeler baygın, papatyalar umutluyken oldu bunlar. Bademler, erikler domur domur çiçekte ha açtı ha açacak…

İşte sen bensin be ağaç! Erken bahara kanan çiçeklerin var. Güneş yüzünü bir gösterdi veriverdin çiçeklerini gö-

KARADUT ÇIKMAZI

İkindi üzerleri sıcacık kaynayan reçel kokuları sarardı mahalleyi. Yaz ortası, meyvenin bol olduğu zamanlar. Erik, kaysı, vişne, çilek en çok da karadut reçeli meşhurdu. Öyle mis gibi kokar, bize çocukluğumuzdan kalma günleri çağırırdı. Her evde mutlaka pişirilmeli, reçeli ayrı, marmeladı ayrı, şurubu ayrı, kompostosu ayrı saklanmalıydı. Kışın en özel misafirlere ikram edilmeliydi.

Bizim bahçede yoktu bu karadut ağacından. Öyle yazdan yaza gelir, birkaç ay kalır Ankara'ya dönerdik. Mahalleli bize uzaktı desem yalan olur, biz mahalleliye mesafeliydik. Büyük şehirde çalışan anne babanın şımarık evlatlarıydık desem yeri. Bunu şimdi idrak edip söyleyebilmek acı veriyor aslında. Zaman içerisinde hiç fark etmediğim şeyleri fark ediyorum mesela; insanların bizim farkımızda olduklarını, nereli ne olduğumuzu bildiklerini, yaz başında gelir gelmez anneme, büyük anneme, babama hâl hatır sorduklarını, ihtiyaçlarımıza dair aralarında meşverette bulunduklarını, hemen ötedeki, hanımeli çiçeklerinin kokusu balkonumuza uğramadan geçmeyen şu küçük evin sahiplerinin bile annem hastalandığında keçi sütü yollayarak şifa dilediklerini, bisikletimin tekeri patladığında burnu sümüklü çilli kızın koştura koştura pompa getirdiğini, bir de en içime dokunanı; büyük şehirden geldiniz siz, bilirsiniz gençler, oğlum hangi okulu yazsın diyen ayağı kara lastikli teyzenin yine annemin hastalığını duyduğunda güneyik, teke sakalı, gelincik, serçe teresi, karahindiba, karakavruk, yemlik, cicavuk, dede pancarı, otlarını kazıp kapıya dayandığını…

Çok sonradan öğrendim, çok sonradan fark ettim. Dedim ya fark etmek için bir durmak ve etrafına bakmak ge-

GÖĞEM RENGİ

Göğem, karamuk, böğürtlen, kızılcık, kuşburnu çalıları ve meşe, öküzgözü, karakavak, bayam ağaçlarıyla örülü, yeşilin binbir tonunu bağrına basan bu ıssız belki şirin ama bir o kadar tenha yoldan geçerek onlara gitmeyi çok severdik.

"Dar yoldan gitmeyin sakın ha," derdi annem.

"Tamam," der, mahcup mahcup baş eğer, evden çıkar çıkmaz sola sapacağımıza düz gidip dar yolun sapağına vardığımızda sağa dönerdik.

Bu yolun başladığı yerde mahallelinin "asırlık" dediği, içi oyuk bir karakavak ağacı vardı. Babaanneme göre Eşkıya Şeyamet bile bunun oyuğunda saklanmış da jandarma bulamamış. O kadar eski o kadar çok şey görmüş bu ağaçtan ödümüz sıdardı.

Çocukluk işte, sanki hâlâ Şeyamet saklı içinde. Saklambaç oynarken zorla oyuna giren Çilli Halil hep buraya saklanır, hiç korkmaz, kimseler oraya bakmaya cesaret edemeyince de hep o kazanırdı. Halil'den çok korkardık, belalı bir çocuktu. Bir keresinde:

"Ağbin seni bana emanet etti kız, 'sınıfta olan biteni bana anlat,' dedi bak ona göre ha!" demişti.

Korkudan soramadım ağbime. Sonra, sonra Halil öldüğü gün sormuştum işte.

"Yok!" dedi ağbim. "Yok, öyle bir şey demedim ben! Gider bulur ağzını kırarım o çocuğun, yaşıtlarını korkutsun o zırtapoz."

Sonra susmuş gözleri dolmuştu. Hepimizin korkudan titrediği Halil çocuk yaşta ölüvermiş, "Kimsecikler hasta olduğunu anlamadan gitti dal gibi oğlumuz," diyen ailesine üzüm üzüm üzülmüştük.

NE YOLA NE YERE BAKAMADAN GEÇİP GİDENLER

İki göz oda bir mutfak, kapı önünde bir ak dut ağacı, dalında mavi naylon ipten bir salıncak. Oturulsun diye ipe yerleştirilmiş çiçekli pazenden bir minder. Bu minderin yüzünü her sene üşenmeden değiştiren bir yaşlı kadın ve onun yaşlı aksak kocası. Durmadan bekleyen bir ev, misafire hasret bir bahçe, dalına hiç uzanılmamış dut ağacı. Erdiğinde bu dutlar, cıbra olur çıkar çayır çimenin üstü. Ama ne konu komşu ne mahallenin çoluk çocuğu giremez bu bahçeye. Olur ya canı çeker, göz hakkıdır bir el uzanıverir duvar başından. Hemencecik bir ses gelir pörsümüş bozarmış tülün arkasından. Ya kadın penceredir. Ya da aksak adam. Zaten hiç çekilmezler camın önündeki halı serili sedirden. Öylece bakar dururlar pencerenin kirli camından.

Bu ikisi; yaşlı kadın ile aksak adam bu sokaktan kim gelir kim geçer hepsini bilir. Hem de saat kaçta olursa olsun. Çünkü onların gözü hep yoldadır. "Yola bakıtsın Allah yere bakıtmasın," derler birbirlerine durmadan.

Hiç gelmez bekledikleri. Hiç gelmemiştir. Dut ağacının ergin dutları da bekler bilmediği bu yüzü. Kapı bekler, ağaç bekler, duvar bekler, tül perde, aksak adam, yaşlı kadın bekler ama kimse gelmez. Ben kendimi bildim bileli bekler bu adamla kadın.

Evin kapısından tüpçü, sütçü, elektrikçiden başkası girmez derler. Kokusunu alır gidermiş gelen, öyle inanırlarmış. Anneme sordum:

"Kimin kokusuymuş sakladıkları?"

"Oğlanlarının."

AYNALARIN SIRRINA YAKLAŞMAK

Çitlenmiş çekirdek kabuğu taşıyan karıncalara rastladı önce. Uzun uzadıya eşlik ediyorlardı birbirlerine. Güneş tam tepede, baharın ilk günleri, toprak yeni ısınmış; pür telaş bir hayat neşesi. Katılmak isteyip geri durdu. Aradığı şey, uzakta çok uzaktaymış gibi geldi. Oysa olduğu yere oturup karınca neşesine, yeni filizlenmiş otların boy yarışına katılmak istedi gönlü. Yapamadı, onu çağıran şey uzaktaydı besbelli. Biraz daha yürüyüp soluklandı. Arılar çiçek çiçek dolaşıyor yitik cümlelerini topluyorlardı. O vakit güneşin dik geldiği başka bir uzak gördü ve ona doğru yürüdü. Önüne üç kapı çıktı. Üç tanıdık kapı ama hangisine ilk gireceğini bilemedi. Adımları onu daha dün çıktığı kapıya itti. Eliyle aralayıp her gün alıştığı merdivenleri tırmanmadan asansöre bindi. Yürümek onu hep yorar nefes nefese bırakırdı. 5. kata basıp iç kabine gelen müziği bekledi, çok eski bir şarkı çalıyordu. Buralarda, şehrin en ölçüsüz kalabalığının bulunduğu, kişilerin birbirini hiç tanımadan alışveriş ettiği, her şeyin kâğıt parçasına dönüştüğü bu yerlerde böyle şarkılar hiç çalmazdı ne asansörde ne büroda. Aynaya takıldı gözü, üzerindekiler başkaydı, bu muhite uygun değildi, patronu görse işinden olurdu. Utandı, başını önüne eğdi. Yere, asansörün zeminine düşmüş bir ciklet kabuğuna bastığını fark etti, çocuk yanına bir şüphe düştü. Her Allah'ın günü buraya geliyor ve böyle şeylerle hiç karşılaşmıyordu. Hafta sonuydu, belki de bir çalışan çocuğuyla gelmişti. Yok olamazdı. Başını kaldırmanın yasak olduğu, çalışanların makine edasıyla tuşa bastığı bu yerde bir çocuğa geçit vermezdi işin kuralları.

KADINSAN

Dikildi kaldı tam oracıkta, yanı başından geçip gitti adamlar. Bir sağa, bir sola dönüp uzaklaştılar ve sonra hemen köşe başındaki dar karanlık, geceleri meczuplar ile sarhoşların mekân tuttuğu kedi köpek sidiği kokan pasaja saptılar. Yüreği ağzından çıktı çıkacak bir nara duyuldu, ikindi tam da şehre inerken.

"Yer yarıldı içine mi girdi?" dedi kart sesli, göbeği yerde patron!

"Yerin dibine girse buluruz ağa!" dedi içkiden ağzı kokan adam.

Kadının kocasıydı bu, daha çok titremeye başladı. Avuçlarının içi korkudan terlemiş şıpır şıpır akıyor, trafiğe kapalı caddenin alışveriş telaşındaki insanları, aldırmayı bırak fark bile etmeden geçip gidiyorlardı. Yutkunmak istedi, yapamadı. Ağlamak sonra. Acı düğüm düğüm boğazına tıkılmış, çıkmak, haykırmak, ortalığı yıkmak istiyordu. Sustu, hoş susmayıp konuşsa kim duyacaktı ki kocası ile patronu dışında? "Karımdır," deyip çarşı esnafına, kucakladığı gibi götürmeyecek miydi yuvam sandığı hapishaneye? Akşam dayak sabah dayak. İki kuruş aylığını cebine saklasa koynunda bulup alıyor adam. Anlatamaz ne babasına ne üvey anasına, ağabeylerinin zaten umurunda değil, her biri kendi telaşına düşmüş. Yaşam gailesi vurmuş öldürmüş gibi sen söyle sen dinle. Kocan değil mi diyecek babası, tek ses etse. Döver de sever de. Annesi dünden istemez zaten, tohumuna para mı saydım der kızıverince? Büyüttüğüm bezini beleğini yıkadığım yetmedi, çeyiz düzdüm, gelin ettim daha da doymadın. Kendi evlatlarıma yapmadım sana yaptıklarımı… Susar, içine atar. İçine atmak gerektir eğer kadınsan.

AYVALAR SARARDIĞINDA DÜŞERMİŞ HAZAN GÖNLÜNE HÜZÜN

Issız yolun sonuna vardığımda karşıma çıkan, iki katlı kerpiç, her katta üçer pencereden bana bakan hanım cama dayandı çiçeklerinin bulunduğu evi gördüm. Pencerelere iri demir çubuklar gerilmiş, açık camlardan sarkan kırmızı çiçeklerin kuruyan yaprakları yere dökülmüştü. Eğer bu çiçekler olmasaydı bu ıssız, garip yolun sonunda kimselerin yaşamadığına kanaat getirmeye hazır kalbim küt küt atıyordu.

Ürperen içime koyu gri cümleler gelip oturdu. İnsan ne vakit bu kadar uzaklaşmıştı birbirinden? Kimsesizlik düşüncesi bugünlerde neden kapımı çalıp çalıp kaçıyordu? Sonra o sesle hop ediverdi yüreğim. Ses evin yanı başına yaslanmış tahta kapının ardından geliyor ve gitgide çoğalıyor, acıyor, belki de çığlık atıyordu. Şehirden oldukça uzaklarda bir başıma buralara kadar neden yürüdüm ki diye düşünürken karşıma bir adam dikildi. Öylece, kocaman gözleriyle nefes almıyormuş gibi bana bakıyordu. Tahta kapının arkasındaki sesler çığlıklara, çığlıklar bir başka sese dönüşürken, başımın üzerinden hızlıca bir şey inip ayaklarımın arasına düşüverince dizlerim titremeye başladı. Koyu bir sessizlik, zamanı ikiye bölerken ayağımın ucundaki şeyin, gölgesi gönlüme vuran meşe ağacından düşen pelit olduğunu fark edip rahatladım.

"Bunları," dedi, "bir bir toplar, bununla ezer, bunlara veririm."

Baktım ki elinde bir parça demir topağı ve onun deliğine geçirilmiş vişne ağacından sap. Vişne ağacını nerede görsem tanırım. Çocukluğumda dedem her bir şeyin sapını vişne ağacından yapar:

"Bak çocuk, en sağlam ağaçtır bu! Zamanında kesersen güveydi, kurttu hiçbir şeycik eleyemez saplığı," derdi.